

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy ivon és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frrtal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendő.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az uroló lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos.**

Tartalom: Meghívás közgyűlésre. — A hazai gazd. egyletek nagy gyűlése. II. — Gyümölcsészetünk érdekében. **Szentgyörgyi Lajos.** — Növényesérülések. — Könyvismertetés **Kodolányi Antaltól.** — Értesítés. — Egyveleg: Értesítés. Meghívás. Február havi meteorologiai észleletek. A vízahólyag. — Értesítés. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Meghívás.

Az erdélyi gazdasági egylet alapszabályszerű rendes közgyűlését 1883. **mártius hó 27-én azaz Husvét harmadnapján, délelőtt 10 órakor** fogja az egyleti irodában megtartani, miről az egylet helyt lakó és vidéki t. tagjai azon kéréssel értesíttetnek, miszerint a kijelelt időben és helyen minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek.

Közgyűlési napirend:

1. Elnöki megnyitó beszéd.
2. Titkári jelentés az 1883-ik évi egyleti működésről.
3. Pénztári jelentés az 1882-ik évi zárszámadásról, — evvel kapcsolatosan
4. Pénztárvizsgáló bizottság jelentése és az 1883-ik évi költségvetés megállapítása.
5. Jelentés az állatkiállítási szakosztály 1882-dik évi működéséről.
6. Indítvány egy egyleti háznak megvásárlása érdekében.
7. Netáni más indítványok.

8. Ülés bezárta.

Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányának Kolozsvárt, 1883. január hó 29-én tartott üléséből.

Szabó József,
egyleti alelnök
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

A hazai gazdasági egyletek nagy gyűlése.

II.

A nagy gyűlés maga február hó 25, 26 és 27-én napjain folyt le Budapesten az orsz. magyar gazd. egyesület köztelkén.

Lapunk szűk tere nem engedvén, hogy a felette érdekes eszmecsere egész terjedelmében közölhessük; — utalva a mult számban foglalt kérdőívre csakis a nagy gyűlés határozatait fogjuk az alábbiakban a „Magyar Föld“ nyomán előadni.

I. A gazd. egyletek szervezősének kérdése.

1) „Az egyleti szervezkedés módjainak végleges megállapítására a nagy gyűlés egy bizottság kiküldését határozván el, kimondja, hogy a gazdasági egyletek, ugy mint eddig a szabad társulás útján létesüljenek, erősüljenek és fejlődjenek. A mi pedig az egyesületek működéséhez szükséges anyagi eszközöket illeti, kimondatik, hogy az önszegélyen és állami subvention kívül a megyéknek 3 százalékos pótlékából kinyerendő segély is igénybe vétessék. A törvényhozás pedig megkeresendő lenne az iránt, hogy a gazd. egyesületeknek adott államsegély jelentékenyen felemeltesse.“ —

2.) a) „A mezőgazdasági tanács felállítása szükséges.“

b) „E tanács szervezését illetőleg egy külön bizottság a jövő nagy gyűlés elé részletes javaslatot fog terjeszteni.“ —

3.) a) „A gazd. egyesületek támogatására szánt összes tetemes megnagyobbítása kívánatos.“

b) „Az állami segélyben az önállóan működő egyesületek részesíttessenek.“

c) „A titkári fizetés egy bizonyos összeg határáig ezen államsegélyből fedezhető, de az egyesületek egyéb belköltségeire állami segély ne legyen fordítható.“ —

4) „A nagy gyűlés egyik legélénkebb óhajta, hogy az orsz. gazd. egyesület és a megyei és vidéki egyesület közötti szellemi forgalom minél élénkebbé s a központi megyei és vidéki egyesületek együttes tevékenysége minél üdvösebbé fokozódjék. Azonban a fentjelzett cél érdekében nem tartja szükségesnek, hogy az orsz. és megyei, illetve vidéki egyesületek között olyanmü szerves anyagi összeköttetés tervbe vétetessék, a milyen a német államok Landeskulturrathjai és alsóbb rangu egyesületei vagy a belga Conseil superieur és a kerületi s alsóbb rangu egyesületek között létezik, mert nem tartja üdvösnek, hogy az országos gazdasági egyesület a vidéki gazd. egyesületek lokális érdekeibe beleavatkozzék.“ —

5) „A részletes tervezetek kidolgozására kiküldött bizottság a létesítendő szellemi s anyagi kapocs, valamint végrehajtó bizottságra vonatkozólag a legközelebbi nagy gyűlésnek részletes javaslatot terjesszen elő.“ —

6.) „A megyei, vagy megyei jelleggel bíró vidéki egyesületeknél a megyei központi és a járási fiókegyesületek s a gazdakörök között már szellemi s anyagi tekintetben egyaránt szerves összefüggés létesítendő. A megyék kisebb területe, közigazgatási tekintetben egymáshoz tartózkodósága egyaránt indokolják, hogy egy közigazgatási területen egységes irányban történjék a munkálkodás. E kérdéssel kapcsolatosan óhajtandónak tartja a nagygyűlés, hogy oly esetekben, midőn a megye közigazgatási központjai nem esnek egybe s ennél fogva a központosság kibékíthetlen érdek-ellentétek folytán örökös surlódásokat idézne elő, a központosság ne erőszakoltassék, hanem a jövő fejlődés tekintetéből úgy az ily természetű egyesületek, mint a már most létező s tekintélyes ügykörrel bíró vidéki egyesületek működési területének határai az érdekelt egyesületek felkérésére a földmívelési ministerium közbejöttével megállapíttassanak.“ —

7.) „A megyei egyesületeknek a fiókegyesületekkel való összeköttetésénél a szakosztály a német rendszer szerinti összefüggést tartja czélszerűnek s azért javasolja, hogy a megyei vagy vidéki központi egyesületek nagyobb, a fiókegyesületek a kisbirtokosok által is elviselhető kisebb tagdíjat vessenek ki. A fiókegyesületek belügyét saját működési területük szűkebb érdeke szabja meg, — ellenben a megyei érdekeket már meghatározott számú kiküldöttek által a központban kísérik figyelemmel, mely központ e fiókegyesületeket a megye határára tul kifelé is képviselje.“ —

8.) „A gazdasági szempontból vett monographiák, melyek a megye statisztikai viszonyait is lehetőleg feltárják, biztos támpontul szolgálván a teendő eszközölések irányának meg-

választásánál, mielőbb foganatba veendő, hogy pedig e tekintetben egyöntetűség legyen az egyes megyék leírásánál, a szövetkezeti szakosztály megbizatik, hogy egy ily monographia szabatos tervezetét kidolgozza s ezt a jövő nagygyűlés elé terjeszse.“ —

9.) „A tenyésztetek gondos megállapítása kelléke levén az állattenyésztés öntudatos fejlesztésének, nagyon ajánlatos, hogy ily tenyésztetek ne csak a szarvasmarha, hanem a ló, juh és sertésenyésztés érdekében is megállapíttassanak s ha bizonyos idejü kísérletek a tervek helyességét igazolták, úgy ajánlatosnak tartja a szakosztály, hogy a kiállításoknál kiosztandó jutalmazások ezen tenyésztetekkel összhangzásba hozassanak.“ —

10.) Az országos törzskönyvezésnek az összes egyesületeknek közreműködésével való felkarolását, mint üdvös eszmét a szakosztály javaslatba hozza; — minthogy azonban az ez iránybani egyesített működés részletei csak akkor tételhetnek eszmezsere tárgyává, ha e tekintetben egy kész javaslat áll rendelkezésére, szakosztály utasíttassék egy ily tervezetek kidolgozására s a nagygyűlésen való bemutatására. A hazai tenyészállatforgalom elősegítése s ez által a tenyésztés előmozdítása érdekében kívánatos lévén, hogy az egyesületek közreműködésével a tenyésztetek egy adreस्कönyvbe össze gyűjtessenek s a közhasználatnak átadassanak, az e czélból szükséges adatok az orsz. gazd. egyesület állattenyésztési szakosztálya által kidolgozott alakban még ez évben összegyűjtendők.“ —

11.) „A kiküldendő bizottság tárgyalja azon módokat, a melyek szerint az egyesületek szövetkezete az orsz. mezőgazdasági érdekeknek megfelelőleg egy nagyobb lapot adhatnak ki.“ —

12.) „Az egyesületi működés kibővítésére vonatkozó pont (kérdő iv f l.) egyhangulag elfogadtatik.“ —

Végre még a következő határozatok lettek hozva:

1) a kiküldendő bizottságba a következő tagok lettek megválasztva: Korizmic László, Gróf Dessewffy Aurél, Gróf Károlyi Sándor, Gróf Apponyi Albert, Ordódy Lajos (a központból); Gróf Keglevich István (Bars), Melczér Gyula (Borsod) Viczmándy Ödön (Zemplén), Farkas Ábrahám (Gömör), Krisztinkovich Ede (Győr), Gróf Zichy Nándor (Fehér), Scitovszky János (Nógrád), Emödy József (Sopron), Bertha György (Vas) és Dr. Gaal Jenő (Arad.) —

Kötelességünknek tartjuk itt újból megjegyezni, hogy erdélyi gazd. egyesületünk a szövetségnek még eddig nem tagja s véleményt a fennforgó ügyben csakis azért nyilvánított, képviselőt azért küldött, mert erre az orsz. magyar gazd. egyesület által fel lett kérve! —

II. A mezőgazdasági biztosítás kérdése.

1) „A részvénytársulati biztosításon kívül a biztosítási berendezések egyéb nemei is vétessenek alkalmazásba.“

2) „Az orsz. m. gazd. Egyesület egy külön bizottságot küldjön ki, mely a kölcsönös biztosítás kérdését tanulmányozza.“

3) „A kereskedelmi törvény 453 §-ának megváltoztatása és a kötelező tüzbiztosítás tanulmányozása szintén szükséges.“

4) Biztosító társulatok fuziója a biztosított feleket akaratuk ellenére ne kötelezze.*

5) „Ajánlatos, hogy a biztosítási becsléseknél a gazd. egyletek bizalmi férfiai közreműködjenek.“

6) „A 2) alatti bizottsághoz utasíttassanak az összes függőben maradt kérdések, mely bizottság a biztosító társulatokkal is érintkezésbe lépve, javaslatait a jövő évi nagy gyűlésnek terjessze elő. —

Ezzel a szövetkezeti gyűlés véget ért. —

Gyümölcsészetünk érdekében.

Tudva, hogy a közügyek terén munkálóknak mindig kétszen kell lenniök arra, hogy dolgaikba itt-ott bele-bele bojtorkodhatnak, ismervé, hogy soha sem okoz jó érzést azoknak, kiknek alkotása bíraltatik, illetve rektifikáltatik — s hogy még kellemetlenebb helyzete van annak, a ki e merészségre vállalkozik! és mégis megtörténik, meg kell történnie — nem egyszer ennek is.

A mire különösen csekélységem vállalkozni mert; nem valami világot fölforgató dolog. Erdélyi gyümölcsészetünk érdekében teszem ezt és pedig szemben azon közleménnyel, mely a Maros-tordamegyei gazdasági egylet köréből, az Erdélyi gazda ez évi folyama 2-dik számában látott világot.

Közze van téve e cikkben ugyanis azon gyümölcsök névjegyzéke, melyeket az országos magyar gazd. egyesület kívánsága következtében választának ki — most egy éve — nevezett megyei egylet „legjelesebb gyümölcstermelői“ s melyeket csekély módosítással az egylet is magáévá téve, elfogadott s a megye területén, lehető nagyban termesztésre ajánlott.

Hogy a kiválasztottak névsora a központba fölküldetett, ebben még nem láttunk semmi bajt, de hogy azoknak a megye területén és vidékén való termesztése — röktönösen ajánlatik is, ez már egy kissé más kérdés — s megvallom, úgy a mint van, nem volna egészen helyén.

Megkérdezett e dologban az erdélyi gazd. egylet is s ennek folytán ajánlottait — azokban a fajokban, melyek az Erdélyi Gazda ez évi 8-ik száma 62-ik lapján közlőlvék is — beküldte.

Nem tartjuk ugyan mi sem csalhatatlannak választásunkat, de annyit kimondunk, hogy ez hosszas tapasztalatokra alapított névsor s mint ilyen — igen természetes — az egész Erdélyt illetőleg hozott ajánlatba. S nyáriak egyáltalán azért nem vétettek föl, mert az úgy is minden vidék szerint terem elég — s kereskedelmi gazdaság tekintetében pedig a nyári gyümölcs nem képez valami nagy rubrikát.

De térjünk a dologra! A maros-tordamegyei gazd. egylet igen tisztelt pomologus tagjai az almák közt elég tájékozottságot látszanak tanusítani, a mennyiben a Batul, Pónyik, Nagy Casseli Rte, Angol téli pármén, Muskotály Rte (habár annak fája hamar romlik) Beldi Gergely Rte*), melyet az erdélyi fűszeressel

= harmatossal confundálnak, jól választatott, úgy szintén a Canadai szürke Rte is, csakhogy a Spanyol jelzőnek el kell maradnia, valamint a Bánfi Páltól is a zárjelbe tett szercsika jelzőnek; a Lokodi párizs szintén megérdemli, hogy légio párizs testvérei fölött kitüntetésben részesítettet. Ugyan a nótában ismeretes Marosszéki piros párizst is, épen ott — édes hazájában termelni kellene tovább is.

Hát az a Charlemagne honnan került? (nem Charlovics-e?) Az Asztrakának pedig talán egyöntetőségéért hagynók meg a „piros“ jelzőt, különben Petrovay Cathalogusaiban Vörösnek is elmondatik. A Csikos ánizs és Angol kórodai helyett lehetett volna jelesebbeket venni föl.

Nagyobb tévedés a körtéknél történt, kimaradván egy pár igen kitünő s beillesztetvén azok közé a régen kimustrálást érdemlő Hoyersverdi, Izembart, St. Germain, La Motte, Virgouleuse. Láttunk köztök egy Bergamottot, ezt is jelezni kell vala még más néven is, minthogy azonban az ősziak közt áll: a Császár-körte = Beurre blanc = őszi pergamen lesz; de a nyári pergamennek is ott kellene helyet foglalnia, mint igen kitünőnek.

Semmi egyéb nem vezetvén szerény felszólalásomban, mint az ügy iránti lankadatlan buzgalom — s kis hazarészünk áldott gyümölcsészetének fölvirulása, azon önzetlen óhajtasomnak adok kifejezést, vajha megjegyzéseink s e nemű közleményeink, fölszólalásaink folytán pomológiánk ügye a maros-tordamegyei gazd. egyletnek ez ügyben munkált egyéneis illetve gyümölcsészetünket cultiváló őszzes tagjai s más ügyfeleink által is figyelemre méltatnának!

Megkéstünk ugyan egy kissé fölszólalásunkkal, — várva, hogy talán más részesíti magát e szerencsében! — de úgy hiszszük, még nincs sok veszítve — s hogy még mindig elég korán jövünk arra nézve, hogy ojtógalyak szedésénél s illetve ezek és az ojtványok beszerzésénél tájékozást nyerjünk s illetve nyujtsunk.

Most — kezdetben — ideje jól meg hányni-vetni a fajokban való megállapodást — s főképp e dologban kevésse jártasoknak — olyan fajokat ajánlani csupán, mikért szemrehányásokkal nem illettethetünk soha.

Kolozsvárt.

Szentgyörgyi Lajos.

Növényesérülések.*)

III.

A növénybetegségek egy csoportja gyanánt vehetjük a növényesérüléseket.

A növények különböző sérüléseknek vannak kitéve, úgy az ember, mint az állatok részéről; sőt az emberek bizonyos mivelési célból szándékosan is eszközölnek ilyeneket, nevezetesen a nemesítésnél — oltás, szemzés. — Fűnemű növények-

ben azonos, kivéve azt, hogy sokkal nagyobbra nő s márcziusig is eláll. Szóval, érdemes alma. Különben, mi szivesen belenyugszunk abba is, hogy „Beldi Gergely“ legyen a neve. S z. L.

*) Dr. Szaniszló Albert kolos-monostori tanár előadásai nyomán jegyezte egy hallgató.

*) Mi ez almát Árapataki Rte néven kaptuk és ismerjük s Beldi főispán ur ömöltósága állítása szerint jelzett községben levő birtokán állítottatott elő. Az erdélyi fűszeressel = Schmecketer minden-

nél a sérülések gyorsan hegednek; míg a fák és cserjékeu ejtett sebzések, különösen, ha ezek a törzsnek vagy ágaknak nemcsak héjára, hanem kemény farészére is kiterjednek, sokkal nehezebben gyógyulnak be. E gyógyulási folyamat paraszövet segélyével történik. Ugyanis a kambium — mely kétszikü növényeknél a héj alatt körültekvő hengert képez, mely sejtfjeinek oszlása által új sejteket létesítve, a növények évenkénti vastagodását eszközöli — ily esetekben parasejteket is hoz létre. A parasejtek oszlani nem képesek, falukban paraanyag — suberin — van, alakjuk lapított; míg a kambium sejtfjei oszlanak s így új sejteket hoznak létre s alakjuk hosszukás.

Ha valamely növénynek levelei sérülnek meg, ez azért fontos a növény tenyészetére nézve, mert a levelek végzik főként a légzési működést s a tápok assimilatiója nagyobbára rajtuk fordul meg. Különösen ha egy növénynek valamennyi levele leszedetik; ez esetben a táplálkozás s a szervek képződése igen hiányos lesz, pl. ha valamely fa fosztatik meg minden levelétől, akkor a következő évben igen silány évgyűrűt fog képezni, mert a képzőanyag előkészítésére szolgáló szervek hiányoztak. Oly esetekben, melyeknél a levelek által áthasonított tápok a célra rendelt táptartókba — hagyma, gumó — már össze vannak gyűjtve: a levelek sérülése, sőt azoknak teljes loszedése is könnyebben eltűrhető.

A gyökerek sérülése még érzékenyebb befolyásu, mint a levelek bántalmazása, mert a gyökerek a talajból vezetik fel a nyers tápot, mint azt a növényélettanban megtanultak. Hogy a gyökerek sértését nehezebben tűri el a növény, mint a levelek s általában a földfeletti részek bántalmazását, azt eléggé igazolja azon tény, miszerint a gyökereket bántalmazó rovarok mindig jobban tönkre teszik a növényt, mint a levelen élők. Szembeöltő példára hivatkozhatom itt: 1878-ban hazánk legtöbb vidékén alig maradt egy-egy szőlőlevél a *Phytophus vitistól* (nem rovar, hanem atka) érintetlenül, sok szőlőtőnek minden levele több ponton volt bántalmazva, több általam megfigyelt helyen roppant nagy mérvben mutatkozott ezen bántalom, — mindamelllett azt a szőlő nem érezte meg; míg a *Phylloxera*tól nagyon könnyen kivesz az. Maga a *Phylloxera* is az ő levelen élő és gyökereken élő alakjaival e mellett bizonyít; mert azon szőlőfajok, melyeknél a *Phylloxera* kiválólag a leveleken él megélnék a *Phylloxera* mellett, míg azon fajok, melyeknél az kiválóan a gyökerekre vette magát, eddigi tapasztalatok szerint előbb vagy később elpusztulnak.

A sérülések sorozatában kiváló szerep jut azon sérüléseknek, melyeket rovarok okoznak; sőt már előbb is, mint bizonyító tényeket ezeket hoztam fel. A rovarok sértései több szempontból tekintendők, t. i. mint sértés, mint tápelvonás és mint fontos szervek elpusztítása. Pl. a chrysomelák, a hernyók általában szólva a leveleket eszik meg, a melyek pedig a növény táplálkozási szervét képezik, a hamuférgcek sértének és tápot vonnak el stb. Általában kimondhatjuk azt, hogy valamint egyáltalában a szervezetek s ezek egyik országa az állatok, úgy specialiter a rovarok közül is azok vészthozók, a melyek tehát nem az egyes egyén ereje és kártékony hatásának nagyobb

volta, hanem az egyének nagy száma miatt érdemelnek figyelmet. Felemlitem itt pl. azt, hogy a cinczerek álczái fákban élnek s az erdészek egy-két cinczér ellen alig tesznek némi szót, pedig ezek a nagyobb termetű rovarokhoz számítanak, míg az apró szük (*Bostrichus*) óriási pusztításai az erdészetben általánosan ismeretesek. De hivatkozhatom itt közelebből ismert tényekre is; a közép termetű koloradóbogárra, a hamuférgekre, a paizsetvekre, kiválóan pedig a majdnem mikroszkopikus vértetűre és *Phylloxera*ra.

Nem szándékozom itt a rovarokat sorra venni s még kevésbé ezeket illetőleg specialitásokba bocsátkozni, felfogásom szerint másutt van annak inkább helye s önköppen épen bőven hallhattak azokról álltattani előadásaimban.

Még csak egy dolgot említek itt fel a rovarokat illetőleg. Ugyanis némely rovarok sértései következtében sajátságos dudorok létesülnek a növényeken, melyek ugyanazon rovar által s ugyanazon növényen létesítve mindig határozott szabatos alakban mutatkoznak. Legismeretesebbek ezek közül a tölgyfák gubacsai, a melyeknek nemesak az a 2—3 faja van, a melyek a kereskedésben nagy szerepre jutottak, hanem azokon kívül még igen sok. Jól ismeretes továbbá önkök előtt a vadrózsa mohos gubacsai is. Mindezek a gubódarázsok szurásai folytán keletkeznek. Hlynemű dudorokat létesítenek azután a *Cecidomyia* is, továbbá egy-egy levéldarázs, egy-egy hamuféreg (pl. a ribisli levelein s még feltűnőbb a szilfalevelein) sőt a rovarok osztályán kívül eső atkák is. Ez utóbbiak közül a nagyon is mikroszkopikus *Phytoptusok*, ezek közt pedig kiválóan a szőlő és a körte *Phytoptusa* (*Ph. vitis*, *Ph. pyri*) érdemel külön felemlítést. Amaz — úgy mint azt a legtöbb más növénynél, illetve *Phytoptus*nál látjuk — szöszképződést s ezen kívül a levél felső lapján felholyagosodást létesít. (Adatok a *Phytoptus vitis* Laudois életmódjához stb. Dr. Szaniszló A-tól. Természettudományi füz. 1880. 4-ik kötet, 3-ik füzet), míg a *Ph. pyri* inkább persenésnek monható elváltozást (szösz nélkül) létesít, mely előbb vörös, azután pedig fekete színű. Számos példát hozhatnánk itt még fel, mert hiszen emlékezhetnek, hogy kirándulásaink alkalmával a legkülönbözőbb növényeken láthatunk különböző dudorokat és pedig nemesak hanemű, hanem fűnemű növényeken is, a melyek mindenikéről bizony nem is mindig tudtuk, hogy melyiket mely rovar vagy atka bántalmazása létesítette. Mindezen dudorokat s hólyagosodásokat a szó szélesebben vett értelmében gubacs szóval szokták jelölni. A gubacs szó használata itt is félreértésekre vezethet ugyan, mert a közélet csak a tölgy gubacsait nevezi e szóval s valóban az itt együttesen vett dudorok s hólyagosodások, persenések stb. csakugyan különfélék és a tölgy gubacsaitól is nagyon elütők; minthogy azonban az összes efféle jelenségek kifejezésére nem tudok más szót, azért egyelőre ezen általános jelentésű értelemben is használom azt.

Most ha még az említett gubacsokat, valamint az azokat létesítő állatokat, utóbbiakat leginkább mikroszkop alatt bemutatom — a mennyiben t. i. azokkal intézetünk rendelkezik — úgy elmondottam azt, a mit s a mennyit a növény-sérülésekről elmondani óhajtottam.

KÖNYVISMERTETÉS.*)

— **A kertészet általános kézikönyve.** Irtá Jäger H. A harmadik javított kiadás után fordította Concha Károly.

Jäger H. Allgemeines illustriertes Gartenbuch“-ja, melynek az előttünk fekvő mű fordítását képezi, nemcsak Németországban egyike a legelterjedtebb kertészeti műveknek, hanem azt hiszszük, hogy az egyike a hazánkban legelterjedtebb műveknek is, annyira, hogy alig hiszszük, hogy létezzék valaki, a ki a kertészettel nagyobb szenvedéllyel vagy nagyobb kiterjedésben foglalkozzék, a ki Jägernek eme munkáját ne ismeri, — elmondhatjuk tehát, hogy a fordító a lefordítandó munka megválasztásában a lehető leghelyesebben járt el, mert a kertészeti irodalmat oly művel gazdagította, melyre e kifejezés, hogy gazdagította, nemcsak megszokott frázisképpen, hanem a szó szoros értelmében ráillik, miután e műben nemcsak hogy egy oly kertészeti kézikönyvet nyújt a fordító a magyar kertészek és kertészetkedvelők kezébe, a milyennek eddig a magyar kertészeti irodalom terén nem birunk, a mely tudniillik a kertészet minden ágát ily terjedelemben felkarolta, hanem oly művet is, mely az eddig megjelent kertészeti művek fölött úgy tudományos, mint gyakorlati szempontból is messze föltötte áll. S e részben azt hiszem, hogy a ki csak Jägernek fent nevezett német munkáját ismeri, igazat fog adni, hiszen a mi kevés kertészeti ismeretekkel birunk, be kell vallanunk, hogy biz azt legnagyobb részben és mindnyájan Jäger műveiből szereztettük.

A mi pedig e mű részletesebb ismertetését illeti: annak első része a kertművelés minden ágára kiterjedő általános alapismereteket foglalja magába s szól a növények életének s növekedésének feltételeiről az égály és fekvés, a telek és talaj s a trágya és trágyázásról, továbbá a kertészeti eszközökről, a növények betegségei, ellenségei- és ezek ellenszereiről (a mi felette becses részét képezi e műnek) s végre a növénytenyésztésről és szaporításról, a talaj megműveléséről s a növények ápolásáról, a növényházak építése-, berendezése- és gondozásáról. Kerttervek készítése- s azok keresztülviteléről és a kertészeti könyvvitelről.

A második rész pedig magában foglalja a haszon- és disz kertészetet s míg a haszonkertészet ismét két részre osztva a zöldségtermesztést és gyömoléshasznosítást karolja fel, addig a disz kertészeti rész kimerítőleg szól a dísz- és tájkertek berendezése és díszítéséről, egyszersmind a virágtenyésztést s a díszcserjék művelését is magában foglalja. Ebből tehát látni lehet, hogy e mű a kertészet minden ágára s annak legapróbb teendőire is kiterjedve, míg egyrészt igen hasznos emlékeztetőül van hivatva szolgálni azoknak, a kik a kertészetben már avatottabbak, addig másrészt a kevésbé avatottabbaknak az a legmegbízhatóbb vezérfonalat szolgáltatja, miután magában foglalja mindazt, a mire e téren tudományos, művészeti, ipari, nemkülönben a folyton felmerülő új vívmányok és tapasztala-

*) Ezen ismertetést, melyet teljesen magunkóvá teszünk, a „Magyar föld“-ből vesszük át. Szerk.

tok tekintetében a haladás barátjának szüksége van. S mivel e mű eredetije Németországban úgy a gyakorlat, mint az elmélet terén is magának egyenlő elismerést vívott kertész tollából ered, az mindkét irányban teljesen a kor színvonalán áll.

Nem mellőzhetjük felemlítését annak sem, hogy e művet a fordító, egy valóban nagy elismerést érdemlő figyelemmel és szorgalommal kidolgozott betűsoros névmutatóval is ellátta és pedig nemcsak a magyar növény nevek, hanem a latin növénynevek alapján is, a mi a mű használhatóságát nagyban emeli.

S ha még maidezekhez felemlítjük, hogy a fordítás nyelvezetét tekintve, az könnyen érthető, folyékony modorban van tartva; hogy a mű 256 fametszvényvel van ellátva s hogy annak kiállítása, a kiadó Athenaeum részvény-társulatnak valóban dicséretére válik; bátran elmondhatjuk, hogy a 40 nyomtatott ívet meghaladó s igen diszes kötésben kiállított munka megérdemli, hogy azt minden kertész és kertészet barát megszerezze.

Ára e műnek igen diszes vászon kötésben 4 forint.

Kodolányi Antal.

Értesítés.

A ujlgu földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium 7894. sz. a. kelt magas intézkedésével elrendelte, hogy a budapesti központi időjelző állomás értesítéseinek Kolozsvárra leendő táviratozása f. évi martius hó 1-étől fogva újból meg fog kezdetni.

E táviratok naponta délutáni 5 óra tájban szoktak megérkezni és a helybeli m. kir. távirahivatalnak földszint a kapubejárás baloldalán lévő sürgönytáblán elhelyeztetni, hol az érdeklődő t. közönség azokat megtekintheti.

Kolozsvárt, 1883. február hó 27-én.

Gamauf Vilmos,

az erdélyi gazd. egylet titkára.

EGYVELEG.

— Értesítés. Az erdélyi gazd. egylet igazgató választmányja közelebbi ülését kivételesen hétfő helyett csütörtökön, azaz martius hó 8-án délután 3 órakor tartja meg, melynek főtárgya a zárszámadás és költségvetés előterjesztése lesz.

— Meghívás. „Az erdélyrészi okszerű méhészc-gylet“ évi rendes közgyűlését mártius 27-én — husvét harmadnapján — d. u. 3 órakor fogja megtartani, az erdélyi gazdasági egylet bel-monostorutca 8. számú titkári irodájában, miről az egylet tagjai avval a tiszteletteljes kérés-sel értesítettnek, miszerint jelzett időben és helyen minél számosabban részt venni sziveskedjenek!

Közgyűlési tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó beszéd.
2. Igazgató alelnöki jelentés az 1882-ik évi egyleti működésről.
3. Pénztári jelentés az 1882-dik évről — s ennek kapcsán
4. Az 1883-ik évi költségelőirányzat.

5. Igazgató alelnök és altitkár választás.
6. Tiszteletbeli tagok választása.
7. Méhészeti vándortanár-ügye.
8. Netáni indítványok.
9. A gyűlés berekesztése.

Kelt Kolozsvárt, az erdélyrészi okszerű méhész-egylet igazgató választmányának, 1883. február 25-kén tartott üléséből.

Álbu József,
helyettes igazg. alelnök.
Szentgyörgyi Lajos,
egyleti főtitkár.

— Február havi meteorologiai észleletek. A kolos-monostori állomás észleleteiből közöljük a február havi összevont adatokat, u. m. légnyomás (tengerszinre redukálva) középátlaga 766 8, legmagasabb február hó 15-én 771·4, legkisebb február hó 28-án 755·6 millimeter, középhőmérséklet C° — 3·05, legmagasabb február hó 3-án 6·2°, legkisebb február hó 11-én — 13·4. A párányomás átlaga 3·5 millimeter, a légnedvesség százalékának átlaga 94%. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szélszend — szer, szél 84-szer, ugyanis északi szél 1-szer, északkeleti szél 4-szer, keleti szél 37-szer, délkeleti szél 1-szer, déli szél — szer, délnyugoti szél — szer, nyugoti szél 28-szor és északnyugoti szél 13-szor. A esapadék napok száma tett 7-et, hó volt 6, jég —, égiháboru — napon, összesen 26·8 millimeter csapadék volt e hónapban, legtöbb 26-án, azaz 10·9 millimeter.

A budapesti központi időjelző állomás jóslatai közül, — melyek az erdélyi gazd. egylet bel-monostorutczai irodájánál láthatók — február hóban egészen teljesült 82%, részben teljesült 18%.

— A víz a hóllyag igen czélszerű elkészítési módja abban áll, hogy az kalapáccsal jól megveretik, finom szálakra nyíratik s vízben áztattatik 24 órán át. Ez idő után a víz leöntetik s helyébe minden 10 gr. száraz vízahóllyagra egy liter bor öntetik. — Midőn a vízahóllyag többszörös felrázás után egyenlően felduzzadt, erős vászonkendőn átsajtoltatik. Az átszűrődő nyálkás oldat használtatik a derítésre és pedig olyképen, hogy a kellő mennyiségű vízahóllyag oldata a sajtárba tétetvén, borral fehér habzásig kis nyírfaseprővel felveretik s ezután a derítendő borba öntetik. Jó, hogy ha a habba vert derítőszeres bornak először csak fele öntetik vissza a hordóba s a megmaradt fele az ujonnan hozzáeresztendő borral ismét habzásig veretik fel s így töltetik vissza a hordóba. Nem árt, ha a derítő szernek jobb elkeverése végett még a sajtár kiöblítésére 2—3 sajtár bort eresztünk le s azt ismét föltöltjük s okvellen megkivántatik végül, hogy a derítőszeres bor az egész hordó borral a borostor segélyével kevertessék néhány perczig jól össze. — Az így megderített bor gyakran már 3—4 nap alatt megtisztul; néha azonban, főleg tisztátlanabb, vastagabb boroknál e tisztulás csak 8—14 nap múlva szokott beállani. A mint a bor tökéletes megderüléséről — lopóval kivett próba után — meggyőződést szereztünk, a tiszta bor vigyázva lefej-

tetik. Megjegyezzük még, miszerint egy hectoliter bor megderítésére 1—2 gramm száraz vízahóllyag szükséges a bor minősége szerint.

(B. L.)

— Értésítés. A magyar korona területén foglalkozó gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete által életbe léptetett állomás-közvetítő osztály — elfogad minden körébe tartozó bejelentéseket és kéri ugy a földbirtokos, mint a bérlő urakat, hogy az üresedésben lévő állomásokat az egyesületi irodának (Budapest, papnövelde-utca 6.) jelentsék be. Állást kereső tag urak sziveskedjenek beküldeni bizonyítványaik másolatát, hogy előforduló esetekben őket ajánlhassuk. E közvetítésért költség nemterheli sem a földes urat, sem a folyamodó egyesületi tagot, — mivel ezen intézménynek főczélja az, hogy a földbirtokos és bérlő urak támogatását a tag urak javára ezen uton is kinyerje. —

Krocsák G. Emil,
az egyesület ügyvezetője.

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest mart. 3. | Bécs mart. 3.

Buza	9·40 — 10·20 frt	9 90 — 11·20 frt
Rozs	7·00 — 7·30 frt	7 65 — 8·25 frt
Árpa, takarmány	6·90 — 7·20 frt	6 75 — 7·50 frt
Árpa, szeszfőzésre	7·30 — 8·00 frt	8 50 — 10·75 frt
Árpa, seres	8·10 — 9·30 frt	10 20 — 11·20 frt
Zab	6·20 — 6·60 frt	6 55 — 7·25 frt
Törökbuza	6·20 — 6·35 frt	6 65 — 7·80 frt

Budapesti marhavásár mártius 1-én. Összes felhajtás 1433 db. nagy és 1851 apró marha. Ebből eladatott 24 db. bika, 1003 db. ökör, 232 db. vágó tehén, 300 db. fejős tehén, 31 db. bival, 671 db. borju, 1180 db. bárány. Árak: bika darabonként 160—170 frt, ökör páronként 260—300 frt, vágó tehén páronként 200—230 frt, fejős tehén darabonként 150—170 frt, bival páronként 140—170 frt, borju darabonként 16—25 frt, bárány páronként 4—5 frt, juh páronként — frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 50—52 frt, tehénhús 48—51 frt, borjuhús 52—58 frt, bivalhús 45—47 frt.

Bécsi marhavásár február 27-én. Összes felhajtás 3038 drb és pedig 1855 drt. magyar, 610 drb. lengyel és 571 drb. német fajta, melyből 2935 drb. ökör, 35 drb. tehén, 61 drb. bika és 7 db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 48—61½ frt, lengyel 50—55½ frt, német 50—62 frt, tehén 49—52 frt, bika 50—56 frt, bival 44—48 frt. Lábán darabonként 115—220 frtot fizettek.

Köbányai sertésvásár mártius 2-án. (Az első magyar sertésbizaló és kölcsönelőgező részvénytársaság jelentése.) Heti átlag árak: magyar vál. áru 260—300 klg. nehéz 62—62½ kr., 220—260 klg. nehezek 60 krajczár. Öreg 300 klg. tui 58—59 kr., vidéki sertés nehéz 58—59 kr., középnehéz 57—58 kr. Transitóban: szerbiai 55½—58 krajczár, romániai 55—57 kr., tüskés 53—55 kr. tiszta klggrammonki. — Összes felhajtás: 11,070 drb. összes elhajtás 6498 drb.

Bécsi sertésvásár febr. 27-én. Összes felhajtás 5573 drb. és pedig 1331 drb. nehéz, 1667 drb. középnehéz és

2575 drb. süldő; melyből 2675 drb. magyar, 2575 drb. orosz-jengyel, 215 drb. szerb és 105 drb. oláh fajta. Árak 100 kilónként: nehéz 56-57 frt, középnehéz 45-55 frt, süldő 35-43 frt; szalonna és zsír — — frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

(4.)

Eladó

(3-3.)

6 hónapos **Berkshire-kan** és **kocza malaczkok.**

Mustra ellős svajczi tehenek.

Értekezhetni szóval vagy írásban **Kolozsvárt**

Sigmond testvéreknél.

(1-15.)

Nem rozsfásodik. Felten és Guilleaume-féle
szabadalommal

Aczel-tűskés-kerítés-sodrony

méterenkint 8 krajczárért
kapható

KOLLERICH PÁL ÉS FIÁNAI

BUDAPEST,

IV. Ferencz-József rakpartján

(7.)

Ser-árpa vetőmag eladás.

Ezen tanintézet gazdaságában egyenesen Angliából és Franciaországból hozott magról nyert első termésű serfőzésre való árpa eladásra bocsátatik.

Az **angol chevalier pedigree** és **elszászi chevalier** árpa ára métermázsánként 8 frt, a földmivelés-, ipar- s kereskedelmi m. k. ministerium megállapítása szerint. Zsák a vételár szerint 56 krral számítatik. Szállítás a vasutig ingyenes. Az árkiegyenlítés utánvétellel eszközöltetik.

Kolos-Monostor, 1883. február 19.

A m. kir. gazdasági tanintézet
igazgatósága:

Vörös Sándor,
igazgató.

(5.)

(3-3.)

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

(25-10.)

Üzlet nagybottás és vízművészeti kellékek tárlata.

WALSER FERENCZ

első magyar gép-
és tűzfűszerek, gyár,
harang- és érczöntőde
ERDÉLYORSZÁGI FŐKÖTELEPE
Kolozsvárt.
Bel-Monostoruicza 12. szám.

Szerelő-műhely kíták s vízvezetékberendezésére.

Tételesen leszállított gyári árk mellett.

(2.)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter						100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús	
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	tüzifa		
k r a j e z á r o k b a n												
Balászfalva	martius	1	600	500	425	—	225	440	250	—	260	40
Bánfi-Hunyad	február	27	720	560	600	—	265	520	—	—	—	40
Besztercze	február	27	675	450	500	—	260	425	500	200	320	36
Brassó	martius	2	665	560	425	325	225	400	290	280	255	40
Csík-Szereda	február	28	700	575	450	350	225	450	200	60	200	32
Deés	február	27	760	680	580	320	370	580	600	240	360	34
Déva	martius	3	855	735	660	—	350	545	200	90	230	40
Erzsébetváros	martius	3	650	525	450	—	250	400	320	140	250	44
Fogarás	martius	2	715	—	390	—	190	420	240	80	225	42
Gyula-Fehérvár	martius	3	625	530	500	—	275	430	200	100	245	46
Gyergyó-Szent-Miklós	martius	3	800	700	550	450	300	550	280	80	160	32
Hátszeg	február	26	660	640	515	300	280	360	140	8	250	40
Kézdi-Vásárhely	martius	1	680	550	500	400	240	440	380	100	300	36
Kolozsvár	martius	1	651	—	483	—	214	432	280	200	300	44
Maros-Ludas	január	23	710	675	675	420	350	460	—	—	300	40
Maros-Vásárhely	február	16	825	690	735	625	575	800	300	180	450	40
Medgyes	martius	1	625	545	500	—	245	410	165	75	250	40
Nagy-Enyed	martius	1	660	620	500	—	250	420	500	130	260	40
Nagy-Szeben	martius	2	620	500	570	—	230	440	180	120	300	44—46
Nagy-Várad	február	27	725	615	535	415	260	445	480	250	380	48
Segesvár	martius	1	700	500	450	—	230	450	170	100	200	44
Sepsi-Szent-György	martius	5	680	550	500	350	210	440	180	90	180	40
Szamosujvár	martius	5	640	480	530	—	210	450	250	80	250	40
Szász-Régen	martius	1	575	510	485	—	255	455	320	120	260	36
Szász-Sebes	martius	1	775	650	500	—	250	411	190	130	240	44
Szászváros	február	24	750	610	550	—	290	430	200	30	210	40
Székely-Udvarhely	február	27	750	550	450	—	225	450	250	30	250	40
Szilágy-Somlyó	martius	2	650	570	520	—	210	405	300	200	300	40
Teke	február	26	550	450	—	—	200	400	250	30	300	36
Torda	martius	3	650	500	500	350	240	440	100	15	250	44

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		széri hirdetésnél bélyeggel együtt																											
		1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-26	1-30	1-36	1-40	1-52	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr		
1 ⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60								
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10								
8 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60								
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35								
4 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60								
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35								
2 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60								
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85								
1 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60								
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10								

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 krajával számíthatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és la unk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösainél, közép-utca Minorita-épület.